

Tredje delen handlar om sjukdomar och skador i hjärnan. Forskare försöker kartlägga i detalj vad hjärnans olika delar gör. Och det är personer med hjärnskador som ger mest information om det. De senaste årtiondena har vi lärt oss mycket nytt och överraskande om hur vår hjärna fungerar. I filmen möter vi de personer som under årens lopp har utsatts för operationer och experiment i vetenskapens namn, men inte alltid haft någon nytta av det själva..

BBC har gjort denna serie i tre delar om experimentell psykologi.

Vi tittar tillbaka på de ofta fascinerande psykologiska experiment som gjorts på människor i jakten på kunskap om människans beteende och känsloliv.

Speltid: 52 min.

Från: 13 år

Ämne: Psykologi, Biologi, Människan

Originaltitel: The Mind

Produktion: ©BBC, 2011

Svensk version: ©Filmo, 2012

Ansvarig utgivare:
Bertil Sandberg

Filmnr: 7198

Inledning

Psykologi är läran om människans beteende, tankar, känslor och samspel med andra människor. Psykologi brukar räknas som beteendevetenskap, medan psykiatri är en lära som likt psykologi beskriver människans beteende, men ur ett mer naturvetenskapligt perspektiv.

Ordet psykologi kommer från grekiskans *psyché* (sinne) och *lógos* (kunskap) och betyder läran om själen. Till en början sågs psykologi som en inriktning inom filosofi. Men det förhållningssättet ändrades kring slutet av 1800-talet. Då började man intressera sig för området på andra sätt. Ivan Pavlov upptäckte till exempel den typ av inläring som kallas *klassisk betingning*, medan neurologen Sigmund Freud skapade en egen form av psykoterapi som han kallade *psykoanalys*.

Som en reaktion till den subjektiva och introspektiva naturen hos dåtidens psykologi kom *behaviorismen*. Behaviorism var den förhärskande modellen under en stor del av det tidiga 1900-talets psykologi, inte minst på grund av de tillämpningar som teorierna om betingning fann. Dock blev det så småningom tydligt för många att även om behaviorismen hade bidragit med viktiga upptäckter så kunde den inte förklara allt mänskligt beteende.

Humanistisk psykologi växte fram under 1950-talet som en reaktion mot den positivistiska och vetenskapliga synen på sinnet. Den försöker förstå människor och deras beteenden med hjälp av kvalitativ forskning.

Kognitiv neuropsykologi kallades den gren som utgjordes av experiment som undersökte de mentala funktionerna mellan hjärnan och nervsystemet. Till exempel studerades människor med hjärnskador.

Experimentell psykologi är en metod för insamling av data, för att sedan dra slutsatser om orsakssamband för olika psykologiska fenomen. Den grundades i slutet av 1800-talet och omfattar delområden som t.ex. inläring, betingning, psykofysik, perception, uppmärksamhet, minne, begreppsbildning, beslutsfattande, tänkande och problemlösning.

Nyckelord

Hjärnskador
Epilepsi
Leborgne
"Brocas centrum"
Lokalisering
William Scoville
Hippocampus
Spegelexperiment
Jacopo Arnese
Hjärnbalk
Medvetandesystem
Roger W. Sperry
Karen Byrne
"Alien hand syndrome"
Pedro Bach-y-Rita
Paul Bach-y-Rita
Neuroplasticitet
Stephen Hawking-box

Aktiviteter före visning

Vad tänker du på när du hör ordet "psykologi"?
Diskutera i klassen!

Filmen som du ska se heter "In i vårt sinne – brutna själar". Vad betyder egentligen det? Vad tror du att filmen kommer att handla om?

Ta reda på vad begreppet "experimentell psykologi" innebär.

Frågor efter visning

1. Filmen fokuserar mycket på epilepsi. Ge exempel på sjukdomens symtom.
2. Vad hände när läkaren avlägsnade Henrys hippocampus?
3. Finns det olika slags minnen? Ge exempel.
4. På 1940-talet utvecklade kirurgen en metod för att bota epilepsi. Vad gick den ut på?
5. Vad innebär begreppet "alien hand syndrome"?

Aktiviteter efter visning

Filmen ger exempel på kirurgi som utförts på människor för att bota epilepsi. Metoderna visade sig ibland vara riskabla – finns det ändå något bra med att testa oprövade/riskabla metoder när man utför operationer? Vad finns det för risker? Vilken skillnad är det på operationer som genomfördes förr i tiden mot dem som görs idag? Hur tror ni dagens kirurger resonerar?

Ta reda på mer om experimentell psykologi. Vilken modern forskning inom denna genre görs idag? Redovisa på valfritt sätt!

Välj något av exemplen från filmen som intresserar dig extra mycket och ta reda på mer! Redovisa på valfritt sätt.

Internetkällor

<http://www.psykologiguiden.se> - Psykologiguiden (Natur & Kultur)

<http://www.samtal.nu> – personliga exempel på vad som kan vara bra med psykoterapi

<http://www.modernpsykologi.se/> - nättidning om psykologi

<http://www.psychology.su.se/> - Psykologiska institutionens hemsida

<http://www.psy.umu.se/om-institutionen/vad-ar-psykologi/> - Umeå Universitet om vad psykologi är

<http://web.telia.com/~u77400305/K8000psykologi.htm> - skolarbete om psykologi

<https://sites.google.com/site/l7r3g8of/> - praktiskt test som du kan testa!

<http://www.uppsatser.se/om/Till%C3%A4mpad+och+experimentell+psykologi/> - uppsatser i ämnet

www.ne.se - Nationalencyklopedin

www.google.se - Användbar sökmotor

www.dn.se - Dagens nyheter

<http://www.dn.se> - Dagens nyheter skolsajt

www.wikipedia.se – Bra nätencyklopedi

www.filmo.se